

עבודה מסכמת בקורס 'מנהיגות וניהול בארגונים'
הגשה שנייה

ניתוח דמות מנהיגותית

הצד האפל של מנהיגות

ניתוח התופעה דרך סרט:

¹Equilibrium

HAD I the heavens' embroidered cloths,
Enwrought with golden and silver light,
The blue and the dim and the dark cloths
Of night and light and the half light,
I would spread the cloths under your feet:
But I, being poor, have only my dreams;
I have spread my dreams under your feet;
Tread softly because you tread on my dreams.

W.B. Yeats (1865–1939)
"He Wishes For the Cloths of Heaven"

מרצה: ד"ר אפרת אלרון
עוזרת הוראה: תמר אוברסקי

מגיש: דותן מזור²
ת.ז. 0-3842463-6
מסלול ד' 3

¹ *Equilibrium* - שיווי משקל בין כוחות מנוגדים. עותק של הסרט יוגש ביחד עם העבודה אל חדר העבודות. במהלך הכנת העבודה התברר לי, שבמקומות רבים הסרט נחשב סרט פולחן, ומוקדשים לו אתרי מעריצים מושקעים באינטרנט.

² היות שהעבודה נערכה בתוכנה החופשית OpenOffice.org, במערכת ההפעלה גנו/לינוקס ייתכן ולא תהיה התאמה בין גודל הגופנים בתוכנה זו לבין הגודל בתוכנות קנייניות כגון MS word. הגופן הוא David בגודל 12, מרווח שתי שורות.

תוכן עניינים

3..... חלק ראשון – תיאור המנהיג.....3

3.....רקע.....3

3.....הדמות: 'אבא'.....3

5..... חלק שני – ניתוח הדמות.....5

6.....מנהיגות מתמירה – ניתוח המאפיינים.....6

6.....1. מנהיגות כריזמטית.....6

8.....2. התחשבות ביחידים.....8

9.....3. הנעה אינטלקטואלית – חזון כפוי.....9

9.....מודל לחיקוי.....9

10.....ניתוח בהתאם למודל חמשת הממדים.....10

10.....1. מוחצנות מול מופנמות.....10

10.....2. נעימות.....10

10.....3. מצפוניות.....10

11.....4. יציבות רגשית.....11

11.....5. פתיחות לחוויות.....11

12.....ניתוח לפי גישת התכונות.....12

12.....1. דחף להנהיג.....12

12.....2. יושר אישי.....12

12.....3. בטחון עצמי.....12

12.....4. יכולת קוגניטיבית גבוהה.....12

12.....5. מקצוענות.....12

13.....6. יצירתיות ומקוריות.....13

13.....7. גמישות.....13

13.....8. בגרות רגשית.....13

13..... סיכום.....13

"Partridge: Don't you see, Preston? It's gone. Everything that makes us what we are – traded away.

Preston: There's no war, no murder.

Partridge: What is it you think we do?

Preston: No. You've been with me. You've seen how it can be: the jealousy, the rage.

Partridge: A heavy cost – I pay it gladly."

אפרת שלום,

עבודה זו היא עבודה מתוקנת, בהתאם להנחייתך ואישורך, כלומר העבודה עצמה לא שונתה, אלא נוספו מראי מקום לחיזוק ההנחות התיאורטיות. עקב העובדה שסיימתי ללמוד והתחלתי לעבוד בהתמחות במשרה מלאה, אין לי את האפשרות להגיע לספריית המרכז בשעות בה היא פתוחה, ולכן מראי המקום אשר נוספו לעבודה הם כולם מתוך האינטרנט. ההעתיקים אינם מצורפים עקב מגבלות זכויות יוצרים.

באשר לשאר המקורות התאורטיים להם אין מראה מקום, אני מתנצל. בסוף שנה רביעית של לימודי המשפטים ומנהל העסקים, הספקתי לצבור יידע רב. לא לכל פיסת יידע אשר בה אני משתמש, אני יכול למצוא מראה מקום – בטח ובטח שלא לגבי קורסים תאורטיים אותם סיימתי עוד בשנה הראשונה.

כולי תקווה שגם אם עבודה זו, לאחר התיקון, עדיין תיחשב בעיניך כבעלת חוסרים, הרי שבכל זאת ייתכן שהיא מספיק טובה כדי לקבל את המינימום העובר. ציון של נכשל יכול לעכב לי את תעודת עורך הדין בעוד חצי שנה.

השינויים מסומנים באדום מודגש, כמו הקדמה זו.

בתודה,

ובהערכה רבה,

דונן

חלק ראשון – תיאור המנהיג

רקע

האנושות חוותה מלחמת עולם שלישית. האנשים אשר שרדו את המלחמה, הגיעו למסקנה שהאנושות לא תשרוד מלחמת עולם רביעית. שארית הפליטה הייתה בטרואומה, והגיבה בפניקה, כי הם היו חייבים למצוא דרך להפסיק את המלחמות, שכמעט והשמידו את המין האנושי.

הדמות: 'אבא'

מההריסות קם אדם אשר מתכנה בשם 'אבא'. 'אבא' הגיע למסקנה באשר למקור של כל הרוע: רגשות. לדעתו רגשות הם-הם הרעה החולה של האנושות – רגשות של שנאה, רגשות של קנאה, רגשות של כעס, הם הרגשות הגורמים לאלימות. והרי בני האדם לא יכולים לשלוט ביצרים שלהם, כמאמר הפסוק: "לפתח תטאֵת רבֵּץ;

וְאֵלֶיךָ תִּשְׁוֹקְתָּנוּ, וְאַתָּה, תִּמְשַׁל־בוֹ"י ואפילו בייתר-שאת: "כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְעֻרָיו"ⁱⁱ.

ל'אבא' היה פתרון: תרופה בשם 'פרוזיום'ⁱⁱⁱ. הפעולה אשר עושה הפרוזיום, היא לדכא כל רגש של שנאה, קנאה, כעס, עצב, דכאון. תוצר לוואי של התרופה הוא שגם רגשות חיוביים מדוכאים, כמו אהבה, חמלה ושמחה.

מטרתו של 'אבא' היא אחת: חיסול כל הרגשות, והגעה למצב בו האנושות מסתדרת בלי העול שהרגשות מהווים מבחינתה. אנשים יוכלו לעבוד בצורה יותר יעילה ללא רגשות, לא יהיו מריבות, בעצם "שלום עלי אדמות". כל שצריך לעשות הוא להזיק פעם ביום את התרופה (ייתכן ונכון יותר לכנותה בשם 'סס'), והסדר נשמר על כנו. מדובר, מבחינת 'אבא', באזרחים המושלמים: שטופי מוח ומסוממים, חסרי כל יכולת להתנגד, כל עוד הם לוקחים את הסם.

האנושות היא זו שהכניסה עצמה למצב זה, מתוך בחירה, על ידי כך שנרתמה אחרי 'אבא', וכל יום בשעה קבועה, עוצרים כולם את יומם ומזריקים לעצמם את הסם. כולם? טוב, לא בדיוק. מלחמתו של 'אבא' אינה רק בהבעת רגשות, אלא גם במחירת, אשר מאיימת לערער את השלווה אליה הצליח להנהיג את האנושות.

'אבא' יצר מספר מעמדות ברורים:

1. אזרחי 'ליבריה' (Libria) הרגילים- אלו הם "הברגים האפורים במערכת". קמים בבוקר לעוד יום עבודה, ללא כל מטרה מול עיניהם, ונמצאים בשטיפת מוח מתמדת עם נאומים משמימים של 'אבא' עצמו, אשר בהם הוא מפאר את התרבות החדשה שלהם (שהיא, בעצם, שלו), ובהם הוא גם בז לאנושות הישנה, המזיקה, שהייתה קיימת בעבר.

2. שוטרים- נמצאים בכל פינה. בכל כניסה לבניין, בכל אולם, עומדים בכל מקום כאשר נשקם בידם, שומרים על המשמעת והסדר.

3. כמרי ה'גרמטון' (Grammaton Clerics) - יחידת העילית של כוחות הביטחון. אנשים אשר מגדלים אותם מילדותם במנזר, לתפקיד אחד: מציאת 'עברייני מוסר' והבאתם למשפטה הצודק של המועצה אם הדבר מתאפשר, והריגתם בו-במקום אם הם מתנגדים.

4. עברייני מוסר - אל קבוצה זו משויך כל מי אשר מפגין רגשות. עברייני המוסר נחשבים לאיום הגדול ביותר על החברה החופשית אשר נוצרה על ידי 'אבא'. עברייני המוסר מועברים, עם לכידתם, ל'עבוד'. העיבוד כולל תחקור, ולאחריו טיהור (במשרפות).

5. המועצה - המועצה מנהיגה את האנשים, בהתאם להחלטותיה. אין בחירות למועצה. בראש המועצה עומד 'אבא'.

בחברה החדשה אין כל צורך בדת, היות שהשלטון החדש הוא חובק כל, וממלא את כל עולמם של האזרחים: בכל פינה קולו של 'אבא', בין אם זה בעבודה, ברחוב, או אפילו בבית. לכל אזרח יש מקרן טלוויזיה, ובו רק תחנה אחת עם פניו של 'אבא' בנאומיו הרגועים. הרגעים היחידים בהם פרצופו של 'אבא' יורד מהמסך, הם כאשר מוצגות מחזות זועה ממלחמות או התפרצויות אלימות, הבאות להזכיר לאזרחים את הרוע העצום אשר מולו הם עומדים.

חלק שני – ניתוח הדמות

כפי שציינתי בכותרת העבודה, הנושא בו בחרתי הוא מנהיגות אפלה. אני מודע לכך שבקושי הספקנו לגעת בנושא זה בשיעורים, אבל זה הנושא אשר מעניין אותי ביותר, ובחרתי בו בעיקר כדי לנסות ולהסביר לעצמי: מה גורם לאנשים להתמסר לחלוטין לרעיונות של איש אחד? מה מניע אותם? מה משכנע אותם להשיל מעל עצמם את הייחודיות שלהם, ולהחליף אותה בשקר (כך זה בדרך כלל) של אדם אחד, שכל קשר בינו לבין טובת אותם אנשים הוא מקרי לחלוטין?

'אבא' עושה שימוש במנהיגות מתמירה^{iv} ביחסיו עם האזרחים. במנהיגות מתמירה, לפי TL, המנהיג משנה את מטרותיהם של נאמניו, על ידי שכנוע שהמטרות אשר אליהן הוא מנסה להגיע הן המטרות הטובות ביותר עבור טובת הכלל. הדרך היחידה להתקדם, במסגרת של מנהיגות מתמירה, היא על ידי 'יישור קו' עם המנהיג. מנגד,

בעבור אלה אשר מסרבים להסכים עם המדיניות ועם השקפת העולם, ממתנינים עונשים קשים, כאשר הראשון ביניהם הוא נידוי חברתי.^v

מנהיגות מתמירה – ניתוח המאפיינים

נראה, כי יוצרי הסרט היו מודעים היטב לתיאוריות הנוגעות למנהיגות מתמירה, ויצרו מנהיג אשר עובד בהתאם לשלושת התכונות במאמר TL:

1. מנהיגות כריזמטית^{vi}

הדרך הטובה ביותר לבדוק מנהיגות, האם היא כריזמטית או לא, היא על ידי בדיקת המוניהגים: עד כמה הם מחויבים למשימות אשר מגדיר להם המנהיג? לאיזו רמה של ויתורים ברמה האישית הם יהיו מוכנים להגיע? האם הם מנסים לבצע הרבה מעבר להגדרות המשימה שלהם?

גיבור הסרט, ה'כומר' פרסטון, מגלם את דמות המאמין האולטימטיבי: נחוש, לא שואל שאלות, מבצע את המשימה על הצד הטוב ביותר, מוכן להוציא להורג את שותפו ואפילו להיות נוכח בהוצאתה להורג של אשתו, והכל בקור רוח מקפיא ורידים – העיקר ש'אבא' יהיה מרוצה.

מולו, עומד ה'כומר' פארטרידג', שותפו הראשון, אשר מגלם את חרדתו הגדולה ביותר של כל מנהיג כריזמטי: פארטרידג' מעז לפקפק. הוא לא נוקט באלימות, לא מנסה להרוס כלום, לא מנסה לשנות את דעתו של אף אחד, הוא פשוט מפקפק. בלילות הוא עוזב את הביטחון של ליבריה. לבדו, באולם הנטוש, יושב וקורא שירי אהבה של משורר שמת לפני מאות שנים. מסתבר שבפעולתו זו הוא חרג מעבר לקו אשר התווה 'אבא'. מסתבר, שבעיני פרסטון זו סיבה מספיק טובה להוציאו להורג, מבלי לנסות ולתפוס אותו.

הסיבה לכך היא, שמנהיגים כריזמטיים נמצאו פעמים רבות בעלי נטיות נרקסיסטיות^{vii}. ואנשים בעלי כאלו נטיות, כך מסתבר בהתאם לקטס, לא אוהבים ביקורת, ומוכנים לעשות הכל כדי להימנע ממנה. קטס מתאר את המנהיגים הנרקסיסטים כבעלי צורך חזק לתקן עוולות אשר נעשו להם בשלב מוקדם יותר של חייהם. כך, גם 'אבא', הדמות הנרקסיסטית האולטימטיבית אשר מנסה לעצב את האנושות כולה בצלמה, מנסה בכל כוחו לתקן עוול אשר עבר לפני זמן רב.

ניתן, לפי קטס ולפי מאמר TL, לזהות את הנרקסיסטים המזיקים, אם הם:

- בעלי תחושה מאוד מוגזמת של חשיבות עצמית.
- מנצלים אחרים כדי להגיע אל המטרות שלהם.
- בעלי תחושה חזקה ביותר, שהם בעלי חזון.
- נמצאים באשליה שהם מיוחדים, שהבעיות שלהם מיוחדות^{viii}. כתוצאה מכך שהם מיוחדים, הם חושבים שמגיע להם יותר מלאחרים. שהכללים אשר חייבים לחול על כולם – לא צריכים לחול עליהם. במאמר TL, העוסק בעיקר בהשפעת מנהיגות מתמירה על עולם העסקים (דרך השימוש במונחים מעולם הכתות), מזכירים את העובדה שמנהיגים שכאלה מייחסים את הביצועים הטובים של החברה (בין אם מדובר בתאגיד או חברת בני-אדם) לעצמם, בעוד הכישלונות נובעים מגורמים חיצוניים, כמו שינויים בשוק^{ix}.
- משתמשים בסטריאוטיפים כדי להביא את הקהל אל הנקודה הנוחה להם. כך, 'אבא' לעולם אינו מזכיר את הצדדים הטובים שברגשות, אלא רק את הצדדים היותר אפלים בהם^x.
- מכורים למחמאות. לא יכולים לחיות בלעדיהן. בהתחלה הם מקבלים בברכה את תשואות הקהל, בהמשך הם פשוט לא יכולים בלעדיהן. במקרה של 'אבא' אין, ולא יכולות להיות, מחיאות כפיים. מה שאכן יש לו זה קהל תמידי. גם כשהוא לא מדבר, מקשיבים לו בכל מקום. המנהיג הנרקסיסטי הוא בעל דימוי עצמי מאוד 'שביר', כדברי קטס, ולכן כל חוסר ציות מפורש מיד כאיום ישיר עליהם. במאמר TL מתייחסים אל ההתנהגות בכתות, שם כל מאורע, לא משנה מהי מהותו, מאשש את התאוריה שבבסיס הרעיון של המנהיג. למשל: אנשים טוענים שהשימוש בפרוזה גובה מחיר גבוה מהאנושות. איך משפט שכזה יכול לאושש את התיאוריה? עונים בפשטות: "אתם רואים נגד מה אנחנו עומדים? כח הרצון של האנשים אינו יכול להיות חזק מספיק, ולכן אנחנו חייבים לרסן אותו באמצעות פרוזה". זה מעין מעגל שוטה, שהמסקנה בסופו היא תמיד אחת: צריך להגביר את האכיפה, כל אחד ואחת מאיתנו חייבים להירתם בייתר-שאת אל המאמץ המשותף!
- חסרי אמפטיה לחלוטין. אין להם את היכולת לדעת מה אחרים חשים.
- יוצאים מכליהם כאשר הם לא מצליחים לכפות את רצונותיהם על אחרים. קטס מצוטט את ג'ורג' ברנרד שאו, באומרו ש"כל עריץ חייב שיהיה לו נתין לא-נאמן אחד, כדי לשמור עליו שפוי"^{xi}.
- מקנאים באחרים. כאן מתעוררת אחת הבעיות היותר רציניות של מנהיגים נרקסיסטיים, היות שהקנאה אוכלת בהם, וכל מי שהם רואים בו דמות מוצלחת – מיד נחשב בעיניהם כאיום. מילה אחת פשוטה: פראנויה. ליד אנשים שכאלו אסור להיות מוצלחים, אסור להבריך, אסור להפגין יכולות מרשימות וקשרים

טובים עם אנשים.

מעבר לתכונות אלה אשר מוזכרות על ידי קטס, מוזכר ב- TL כי מנהיגים שכאלה מחזיקים בידיהם את 'החכמה הקיבוצית', כלומר הם אלה אשר התוו את מסמכי היסוד של חברת האנשים, והם אלה אשר נואמים בנאומים המרכזיים. במקרה של 'אבא' הוא נואם את כל הנאומים, בעוד המועצה נשארת גוף עמום, חסר פנים וגוף, אשר רק מוזכר אך אינו מורגש באף מקום.

2. התחשבות ביחידים

ברור, כי ההתחשבות היא וירטואלית לחלוטין. אין צורך ממש להתחשב ביחידים, אלא מספיק להפגין התחשבות. 'מראית עין' הוא מונח מרכזי בתחום זה.

לפי TL, מצטרפים חדשים לכתות עוברים תהליך של 'הפצת אהבה'^{xiii}, אשר במהלכו מרעיפים עליהם תשומת לב. מטרת תשומת הלב אינה, אפילו במקרה, להיטיב עם הפרט, אלא נועדת לגרום לפרט להיחשף אל מערכת הנורמות של הכת מנקודת מבט אוהדת. למעשה, בהתחלה כלל לא מנסים לשכנע את המגויס הטרי כי הדרך בה הם נוהגים היא נכונה, אלא נותנים לו לרצות להישאר חלק מהחבורה. ממילא, ככל שעובר הזמן הפרט מסגל לעצמו את המנהגים של הקבוצה, ומכאן עד להיטמעות ולביטול עצמי הדרך קצרה.

סיבה נוספת, לפי TL, להתחשבות זו, היא עידוד המחשבה שכל הפרטים בקבוצה הרבה יותר דומים מאשר הם באמת. כבר למדנו בשיעור שמחקרים מראים, כי עובדים אשר מתנהגים בצורה דומה למנהלים שלהם – מקודמים יותר מאחרים. כולנו אוהבים את הדומים לנו. אני מקווה שתסלחו לי על התמונה ששמתי כאן, פשוט היא נמצאת במחברת באותו מיקום, והיא נראית לי מתאימה בדיוק.

3 הגעה אינטלקטואלית – חזון כפוי

לפי TL, ארגונים המתנהגים כמו כתות נוהגים להשליט חזון 'טוטאליסטי'^{xiii} חובק כל, לגבי הדרך בה צריכים

להתנהל סדרי עולם. המנהיג משוכנע שביכולת החזון שלו לשנות את המציאות העגומה בה האנשים נמצאים. בעקבות שכנוע עצמי זה, הוא כופה את רעיונותיו על המונהגים שלו.

החזון הופך לאלוהי, ובמקרה שלנו החזון אף מחליף את כל האמונות שהיו קיימות. במאמר TL מצוטטים את ליפטון, האומר כי ההנהגה הטוטאליטטית שומרת על הילה של קדושה מסביב לדוגמה (dogma) הבסיסית שלה, ומציגה אותה בתור החזון המוסרי האולטימטיבי לטובת הקיום האנושי. במקרה שלנו אכן מדובר בניסיון להציל את המין האנושי מפני כלייה. הדבר אשר 'אבא' לא מזכיר, זה שבדרך לשמור על המין האנושי – מאבדים את האנושיות.

אז איד ייתכן שכל כך הרבה אנשים עושים את מה שאומרים להם, בלי לשאול כל שאלה? ובכן, מעבר לסם אשר הם מזריקים לעצמם פעם ביום, קטס טוען שהמאמינים אינם בוחנים את המנהיג בהתאם לביצועיו בפועל, אלא עושים 'העתקה' של הרגשות שלהם כלפי דמות אחרת, שהייתה משמעותית מבחינתם בעבר, אל המנהיג.

בסיכומו של דבר, ככל שהדברים נוגעים לכפיית החזון על המונהגים, מקבל 'אבא' ציון גבוה. אם המטלה של האנשים, כפי ש'אבא' רואה אותה, היא להיות ממושמעים עם מטרה אחת מול העיניים, אזי ניתן לומר בוודאות כי 'אבא' הצליח לחבר באופן מושלם בין האנשים לבין המטלה^{xiv}.

מודל לחיקוי

תכונה אשר ניתנה בכיתה בהקשר של מנהיגות מתמירה. 'אבא', באיפוקו התמידי, משמש דוגמה למונהיגו. לבושו תמיד שחור, בקווים נקיים. שיערו לעולם אינו מבוזר, ועמידתו זקופה תמיד.

ניתוח בהתאם למודל חמשת הממדים

1. מוחצנות מול מופנמות

בממד זה מקבל 'אבא' ציון מאוד גבוה במוחצנות. אם יש ל'אבא' מה לומר, הוא דואג שכולם יידעו אותו.

- אם יש לו דעה בנוגע לעתיד האנושות, הוא מיד דואג שהטכנאים ישדרו את הדעה שלו אל כל מה שנותר מהאנושות.
- אם דירגו פריט מסוים בתור EC10, כלומר מיועד להשמדה, הוא חייב להודיע על כך לכולם.

• הוא חייב קהל. כל הזמן. הוא צריך לדעת שבכל מקום, בכל שעה, יראו את דמותו וישמעו את דבריו.

• בסיום הסרט, הוא יכל לצוות שפשוט יהרגו את פרסטון, אך הוא לא יכל להפסיד את ההזדמנות ליצור הצגה שלמה, מתוכננת מראש ונשלטת, בה הוא מגלה לפרסטון שהוא אומנם 'אבא', אבל לא ה'אבא' שפרסטון חשב.

הוא פשוט לא יכול לשמור את הדעות שלו לעצמו.

לעומת זאת, בהיבט של קבלת עמדות אחרים הוא היה מקבל ציון מאוד נמוך, ורוב הסיכויים שהיה מעניק לעצמו את אותו הציון. פשוט, לדעתו לא יהיה כל טעם בלקבל דעות של אחרים, כי רק הוא יודע הכי טוב. בעבודה הקודמת כבר ראינו, כי נמצא קשר ישיר בין רמת המוחצנות לבין ההצלחה בהנהגת אנשים.²

2. נעימות

הקשר הרופף בין נעימות לבין מנהיגות מוצלחת הוא ככל הנראה מספיק ידוע, כדי שאף מנהיג לא ינסה להיות נעים. כאן 'אבא' הוא יוצא דופן. דמותו תמיד שלוה, תמיד דובר בנעימות גם כשהוא מתייחס למעשי זועות.

3. מצפוניות

'אבא' ודאי היה טוען כי כשמדובר במצפון, הרי הכל יחסי. למה הכוונה? הוא הורג אנשים, אבל לדעתו מסיבה ראויה.

בדיאלוג שבפתיחת עבודה זו, פרסטון מתייחס לנקודה זו בדיוק, ופארטרידג' מייצג את העמדה ההפוכה.

4. יציבות רגשית

'אבא' מאוד יציב בהתנהגותו ובהתנהלותו. הוא אינו משנה ממנהגיו, אינו משנה את דעותיו, ובטח שאינו משנה

את נאומיו.

ל'אבא' יש שתי נקודות של התפרצות. האחת כאשר הוא מדבר עם פרסטון על הכומר הבוגד. השנייה היא ממש בסוף הסרט, כאשר פרסטון מצליח לעבור את כל קווי ההגנה, כאשר כל שנותר הוא כוחו שלו אל מול החייל המושלם, 'אבא' מאבד את עשתונותו, ואומר: "Be careful Preston, you're treading on my dreams", ובכך סוגר מעגל עם הציטוט אשר מובא בתחילת הסרט, ונמצא בעמוד הכותרת של העבודה. פרסטון, מצידו, סוגר גם הוא מעגל, כאשר הוא משיב לשאלתו האם הוא מוכן לשלם את המחיר של איבוד האנושיות על ידי רציחתו, על ידי כך שהוא אומר: "I pay it gladly". כאן, הוא מצוטט את פארטרידג' לפני מותו, וכאילו מכפר על הרצח.

5. פתיחות לחוויות

ובכן, בניגוד לצפוי מטיפוס כמו 'אבא', מסתבר שהוא מתנהג בהתאם לתיאוריות על מנהיגים נרקיסיסטיים, ואת הכללים שהוא מחיל על המונהגים הוא לא מחיל על עצמו. לשכתו, כך מסתבר, בנויה כולה שיש, עם עמודים מפוארים, רצפה מעוטרת ותקרה מלאת פיתוחים, שבמרכזה נברשת מרהיבה.

ניתוח לפי גישת התכונות

הניתוח כאן ייעשה בהתאם לחומר שנלמד בכיתה.

1. דחף להנהיג

ובכן, אם 'אבא' מעיד על עצמו שפרסטון דורך על חלומותיו, ברור שיש לו דחף עצום להנהיג. זאת, למרות הצהרתו כי המועצה פשוט בחרה בו להנהיג לאחר מות 'אבא' הראשון (פרויד היה עושה מטעמים על המשפט הזה).

2. יושר אישי

גישת התכונות, כפי שלמדנו אותה בכיתה, מתייחסת למנהלים ולא למנהיגים פוליטיים. 'אבא' פתוח מדי לחוויות מכדי שיוכל להיות בעל יושר אישי.

3. בטחון עצמי

יש לאבא בטחון עצמי מופרז.

- הוא מסתובב בין הכמרים, בנושלתיות, כאילו אינו האדם המוגן ביותר בליבריה.
- הוא נשאר רגוע גם כאשר פרסטון נכנס ללשכתו, ומאחוריו שובל גופות.
- מונח בפניו אקדה, והוא אפילו לא חושב להשתמש בו עד שמת אחרון המגנים.

4. יכולת קוגניטיבית גבוהה

'אבא' מצליח להכין מלכודת מושלמת לפרסטון ולמחתרת. הוא צופה כל אחד ממהלכיהם, ומצליח להוליך אותם שולל עד לרגע האחרון ממש. הסיבה היחידה שהמלכודת לא עבדה, הייתה יכולת לחימה די יוצאת דופן של פרסטון (יחי האפקטים הממוחשבים).

5. מקצוענות

קשה לדעת אם 'אבא' דואג בעצמו לדברים, או שמדובר ב'פרפטוס מובילה', כלומר מכונה אשר כבר מניעה את עצמה.

6. יצירתיות ומקוריות

לי זה נראה כאילו נקודה מתחברת בדיוק ליכולת הקוגניטיבית הגבוהה אשר יש, לדעתי, ל'אבא'. מנגד, עומדת העובדה שהנאומים שלו הם פשוט, איך לומר, משמימים.

7. גמישות

בתכונה זו 'אבא' מקבל ציון עגול: 0. הוא אינו מסוגל, גם אינו מנסה, להבין את צרכי המונהגים. עמדתו נוקשה, ואין לחרוג ממנה בכהוא זה.

8. בגרות רגשית

'אבא' מפגין יכולת שליטה עצמית יוצאת מהכלל במשך כל הסרט, לבד מאשר בסופו. זאת כבר צוין מעלה. בנוסף לאמור מעלה, ניכר על 'אבא' שהוא חסר את היכולת לקבל ביקורת מכל סוג.

להערכתני, ניכר בגישת התכונות שהיא נכתבה על מנהלים, שכן רבים מהמאפיינים שלה אינם רלוונטיים למנהיגים פוליטיים.

סיכום

ההתייחסות אל המונהגים, בכל התיאוריות, היא כאל בובות אשר ניתן לתמרן אותן אם רק יודעים על אילו כפתורים ללחוץ. 'אבא' משתמש במנהיגות המתמירה, בין אם במודע ובין אם לאו, ומביא את האנשים בדיוק אל המקום בו הוא רוצה שיהיו. 'אבא' הוא מנהיג נרקיסיסט, חסר כל עכבות, אכזר קר מזג, אינטלקטואל, מוחצן, ויודע היטב את תפקידו. ועם התוספת של הסם, אין שום סיבה שלא יצליח.

דותן מזור, 4432950 – 052.

טל' בעבודה: 5762014 – 03

דוא"ל: mazor.dotan@idc.ac.il ואם יש בעיות עם התא, ניתן לשלוח דואר גם לכתובת dotan from

dotanmazor.com

i בראשית, ד', פסוק ז'- דברי האלוהים אל קין, לאחר שזה הרג את אחיו, והוא מיתמם.

ii בראשית, ח', פסוק כ"א- לאחר המבול, האלוהים אומר לעצמו, שאין טעם להעניש את האדמה על חטאי האדם, כי רוע האדם טבוע באופיו.

iii ככל הנראה זו פראפראזה על שם התרופה 'פרוזאק', המיועדת לטיפול בדיכאונות. חלק גדול מהביקורת על תרופה זו, גורס כי בעת שהיא "מדכאת את הדיכאונות" היא מעלימה גם רגשות אחרים. להגדרת Prozac.

<http://cancerweb.ncl.ac.uk/cgi-bin/omd?query=prozac&action=Search+OMD>

לדיון בתוצאות הלואי של הפרוזאק:

<http://www.prozactruth.com/sideeffects.htm>

Transformational Leadership = TL iv המונח 'מנהיגות מתמירה' הוא בחירה שלי. מתמירה היא מלשון תמורה, שינוי. בכיתה נקראה 'מנהיגות מעצבת' בהתאם להגדרתה במאמר:

Tourish, D., & Pinnington, A. (2002). Transformational leadership, corporate cultism and the spirituality paradigm: An unholy trinity in the workplace? Human Relations 55, 147-172 ("TL")

v <http://www.counseling.caltech.edu/articles/cults.html>

<http://www.sspcx-cult.com/CultCharacteristics.htm#University%20of%20California%20at%20Berkeley>

vi ובהקשר של כתות:

<http://www.freedomofmind.com/resourcecenter/articles/12rules.htm>

vii (Leaders Who Go Off the Deep End) Kets de Vries, M. F. R. (1995) Life and death in the executive fast lane: Essays on irrational organizations and their leaders The Jossey-Bass management series; להלן: "קטס"

viii עידוד לתחושות שגויות שכאלו ניתן למצא בספרים כגון זה שבקישור:

<http://books.iuniverse.com/viewbooks.asp?isbn=0595204341&page=32>

ix זאת, גם בהתאם לאמור במאמר הבא (להלן): "המאמר השני של קטס":

Manfred F.R. Kets de Vries, Leaders, Fools and Impostors : Essays on the Psychology of Leadership

<http://books.iuniverse.com/viewbooks.asp?isbn=0595289622&page=23>

x דוגמא מייצגת ניתן לראות בסרט התעמולה "היהודי הנצחי" מבית היוצר של הצורך הנאצי. יש לי עותק באיכות נמוכה של הסרט, מדובר לאנגלית, על המחשב. אם יהיה צורך אוכל להעלותו על האתר שלי. כרגע איני עושה כן עקב מגבלות מקום האתר) גודל הסרט הוא 48 מגה, למרות האיכות הנמוכה.

xi "Every despot must have one disloyal subject to keep him sane"

xii "Love Bombing"

xiii "Totalistic"

xiv כך גם לפי המאמר השני של קטס, בקישור:

<http://books.iuniverse.com/viewbooks.asp?isbn=0595289622&page=93>

xv Judge, T. A., Bono, J. E., Ilies, R., & Gerhardt, M. W. (2002). Personality and leadership: A qualitative and quantitative review. Journal of Applied Psychology, 87, 765-780